

V torek, četrtrek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 3 gl. — k,
za pol leta . . . 4 . . . —
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vsa leta 10 gl. — k,
za pol leta . . . 5 . . . —
za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih alicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD

Oznanila:
Za navadno dvestops
vrsta se plačuje
6 kr., če se tiskajo 1krat.
5 kr., če se tiska 2krat.
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pisemne se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plača-
t-kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 101.

V Mariboru 26. novembra 1868.

Tečaj I.

B. Beust o notrajnih zadevah. *Tonjič*

Ko je bil — ni tega še tako dolgo — Avstriji preprijazni Bismark nasvetoval, naj preloži zdaj avstrijsko-ogerska, takrat se Avstrija imenovana država svoje središče in težišče v Pešto, zgrmel je bil ves oficijelni svet, vse privilegovano in neprivilogovano avstrijsko domoljubje proti ludobnemu svetovalcu na Spreji in ko bi bila zaostovala dobra in resna volja dunajskega časnikarstva in onih mož, od katerih to časnikarstvo sprejema zaukaze in dobre denarje, izgubiti bi bil moral g. Bismark vsaj še tiste tri historične ščetine, s katerimi mu zdaj še risarji kinčajo zvito glavico. Ni pa se še tolikokrat naša zemlja zasakala okoli solnca, že se je storilo, kar je svetoval naš dobri prijatelj v Berlinu: središče in težišče avstrijsko-ogerske države je ta trenotek v Pešti. Oni pa, ki so nedavno že misel o kaj takemu polivali s svojim obligatnim žolčem, nahajajo denes — ravno tako obligatno — v tej spremembi „začetek boljše prihodnosti“ itd.

Celo g. Beust je našel v tej spremembi, ki je prav za prav le povrat k historičnim podlagam avstrijske monarhije, pogoj za neprestalni, redni in krepkeji svobodoumni razvoj države: Tako vsaj je trdil g. državni kancelar v svoji okrožnici 22. oktobra 1868, kakor jo je zdaj priobčil v peštanskih rudečih bukvah. Dasiravno vemo, da je Beust velik diplomat in da imajo diplomati zato jezike, da ž njih pomočjo prikrivajo svoje misli, vendar ostaja njegova okrožnica zanimiv spis, ker bodo kolikor toliko po njem v tujih deželah sodili naše razmere, in ker na dalje kaže, koliko je spoinil g. Beust svoje obljube, da mu je namreč resna volja podučiti se v neznanih mu avstrijskih notrajnih razmerah. Premisleka je okrožnica tudi zato vredna, ker se iz nje učimo, kako se v vladnih krogih sodi stanje; napredek in bodočnost slovanske opozicije. Ker pa je kritika le onim dopuščena, ki morejo nahajati v okrožnici in enakih diplomatičnih „činih“ svoje „uzore“, je za nas molčanje, če že niti zlato niti srebro, gotovo pa toliko kakor — osebna svoboda. Torej naj govori okrožnica sama, č. bralci pa naj si jo tolmačijo z najnavadnejšo vsakdanjo skušnjo; ne morejo zabresti daleč od resnice. — G. Beust piše:

„Zopet pričeto posvetovanje v delegacijah tudi zunajno zaznamuje konec prve dobe našega novovrejenega ustavnega življenja, in daje priliko nepristransko soditi o uplivu, kterega je ustava imela na notrajni razvoj avstrijsko-ogerske države. Kakor je znano niso postave leta 1867 postavile državopravnih vprašanj na nov temelj. S tem da se je priznal dualizem, seglo se je le nazaj na zgodovinske državne podlage, ktere niso samo krepke dovolj, da so državo v redu imele in jo ohranile, ampak so jo tudi krepko in vspešno branile proti vsem poskušnjam razrušiti jo siloma ali na tihem. Res je sicer, da ni bilo dovolj ponoviti in popraviti le zunajno obliko — treba je bilo dati novo jedro. Ustavna načela, na ktera so se zidale postave leta 1867, svobodomišljene ideje, s kterimi so se navdihnile, dajo novemu stvarjenju odlično mesto med državnimi ustanovi sedanjega časa. Vse te okoliščine dajo naši ustavi večo vrednost, kakor bi jo imelo samo začasno

pobotanje med nasprotnimi mišljami, je napravile za to, za kar se je že izkazala: za izvor državne prihodnosti monarhije, za pogoj njenega neprestanega, rednega in trdečega se svobodnega razvoja. Ne da so tajiti, da ni mogel nihče upati, da bi že ustava sama na sebi poravnala vsa nasprotja našega državnega življenja. Na tleh, ktera so raznolične državniške vaje in poskušnje razrile, moglo je novo seme le počasi kali pognati. V gibanji narodnega življa, v nasprotji nekdanjih privilegovanih stanov, v razdvoji, ki je moral sam po sebi nastati med cerkveno in državno oblastjo, bile so moči in nevarnosti, kterih ni bilo moč prezirati in kterim se je morala nakloniti najresnejša skrb. A te nevarnosti niso bile izrastle iz novih pogodeb, in trebalo je odpraviti jih, ako se je hotelo, da se obnovi država v smislu sedanjih državnih nazorov in v smislu opravičenih ljudskih svobodščin današnjega časa; trebalo pa je posivnih pravnih tal, na kterih bi se dale te nevarnosti srečno pobijati. Naj resnejša naloga sedanjosti je: ohraniti in braniti ta pravna tla in na njih postaviti jez, ki bi oviral vsakemu prizadetju, ktero je naravnost obrneno proti državnim koristim.

Saj nekoliko smemo zadovoljni biti s tem, kar se je v tej zadevi dozdaj doseglo. V deželah ogerske krone počiva uprava v rokah vlade, ktera je izišla iz parlamentarne večine in ktera dela za to, da se sedanje skupne ustanove ohranijo. V teh deželah, kjer se je poprej kazal prav živ razdvoj med narodi, prav resno si prizadevajo, da bi se sporazumeli in nasprotno mišljenje odpravili; najvažnejše notrajnih vprašanj, hrvaško, se je tako rešilo, da ste obe stranki enako zadovoljni. Opravičeno je upanje, da bodo prihodnje volitve vladi nova moč. Strah, da bi dualizem mogel monarhijo oslabiti, mesto da bi jo okrepal, sijajno je pobilo posvetovanje o brambovski postavi v ogerskem državnem zboru. Temu se sme ravnovrstno na stran postaviti ono državnega zbora dunajskega. Neprestano prijateljsko razmerje med ogerskim in skupnim in pa med ministerstvom v drž. zboru zastopanih dežel daje po pravici najbolje upanje, da se bodo nove ustanove ojačile in utrdile.

Več težav in živije protivje je našla ustava v deželah zastopanih v državnem zboru. Če se nam je tudi obneslo, da so se težnje po enostranski centralizaciji skoraj popolnoma uničile in se je jela ravno iz prejšnje centralistične stranke prestvarjati nova ustavna stranka, vendar je še strank dovolj, ki so zapustile ustavna tla in ki hočejo na drugi nego ustavni podlagi uresničiti svoje težnje in braniti svoje koristi. Narodna stranka državopravne samostalnosti Česke in politične autonomije Gališke, autonomisti starokonservativne vrste na Tirolskem, stranka cerkvene in stanovske reakcije, vsi ti hodijo pota, ki so manj ali bolj določno obrnena od ustave in proti mišljenju cesarjevih ter kraljevih svetovalcev. Ali ne more se tajiti, da je napredek preteklega leta že to, da so vse take težnje ostale osamljene in da so se razbile vse poskušnje zediniti jih v eno notrajno celoto. Česko vprašanje se je odkrušilo od velicega zatíjsja narodno-slovanskega vprašanja in se je spremenilo v manjše državopravno vprašanje. Vprašanje poljske autonomije je bilo že s početka vprašanje državne oportunitete, v tem smislu

Listek.

Pisma gorenjskega pohajkovalca.

I.

Pri nas je mrzlo. Grejemo se že pri peči, tabak kadimo prav miroljubno, in kakor se zvestim podložnikom spodobi, ne belimo si glave, če se bo in kedaj se bo svet podrl, niti ne kakošen kulturhistoričen moment se v slovensko-kranjski zgodovini začena z Marckwortovim tihim prihodom v belo Ljubljano. Torej se od nas tudi ne morete nadejati drugačnih kakor neškodljivih pisem. To se vé, da se človeku tudi pri pipi e. k. tabaka in 7° R. mrzloti včas kri segreje, tem laglje če na gorkem sedi, in če po naših časopisih o tistem paragrafu bere, ki ga že imenovati ni treba, ker je med nami vsaj toliko slavo dobil, kakor drugod berlinskega „Kladderadatsch-a“ glasoviti „Er“ z judovsko-krivim velikim nosom, na reki Sēni. Ravno tako nas razgreje včas, ker neko dete iz Ljubljane k nam pride in naše rojake opravlja. Gotovo vam je to dete tudi znano; da pa motenja ne bo, naj ga natančneje zaznamovam. V Ljubljani namreč živita dva človeka, kakor smo v poslednjem času zvedeli: gospod Kapital in pa suha vdova gospá Inteligencija. Mimo gredé povedano, ne vemo, ali je to njihovo pravo ime, ali le navzeto, tuje, kakor je pri aristokratih navada, ki znajo tudi inkognito v kacam mestu prebivati; rešiti nam je te uganjke tem menj mogoče, ker sta oba s policijo prijatelja, policija pa ima, kakor znano, potne liste in druge papirje preiskovati, ne mi. A propos — ta dva že več časa skupaj hodita — kakor v nemških listih beremo — in saj veste kaj slovenski pregovor pravi: „dolga bolezen — smrt; dolga ljubezen — krst“. In za istino, dete je bilo, srednjega spola, torej nemško: „das Laibacher . . .“ Celega njegovega življenjepisa ne znam. Slišal sem, da ga je krstil sloveč mož, ki je bil nekđaj v pravoverno bratovščino zapisan, pa ker ga v tej bratovščini niso hitro za principala naredili, ali vrag vedi zakaj, dal se je izbristati in je h krivovercem pristopil. Tam je bil brž kantor in zdaj je pastor — bog mu daj dobro. Ta ga je tedaj krstil. Nek Sirček iz Potoka mu je bil boter,

krsttelja pa sta oče Kapital in mati Inteligencija naprosila, da bi prevzel jerobstvo nad detetom, kar je dobrodušen mož iz vsega srca rad storil. Preskrbel mu je tudi péstunjo, ki je odgovorna za to, da si dete noge ne zvine, da ga uročne oči ne pogledajo itd. Dete je precej po rojstvu grozno večalo in kričalo, da ga je bilo po vsej Ljubljani slišati. Nekteri so mu zamerili zarad tega. Jaz pa ne, ker sem v Buffon bral, da ubogi človeški črv v svoji nagosti drugoga na svet ne prinese, nego dve zmožnosti, prvo za sisanje, drugo za večanje in jokanje. Če je torej bolj jokalo in kričalo, ko drugi mladorojeni, mu ne morem zameriti, ker mislim, da ima le organsko napako. Še eno je, kar sem slišal in kar je vrjetno. Pravijo namreč, da je gosp. Kapital skazal se precej umazanega, in da je zato moral plačati gospod Dispozicionfond nekoliko „mlekovega krajcarja“ namestu njega. Kdo vé, če je res ka-li.

Lehko bi vam še več povedal izza kulis in iz svetišča, kamor ne more vsak pogledati (tudi jaz sem bil le slučajno do teh skrivnosti prišel). Pa pustimo to dete. Ni da bi se veliko ž njim pečali, glava nas bi bolela po pregovoru.

Zdaj ko se led dela, začeli bomo klati in v koline vabiti. Bog daj, da bi kaj boljše opravili, več klobas dosegli kakor uspeha dosežejo tisti „ukazi“, „naredbe“, „vprašanja“, ki so uradnikom od ministrov, od više sodnije, od e. k. namestnika in kdo ti bo še vedel od kod hodili in ukazovali, da naj se slovensko uraduje.

„Kranjec moj jim pa kaže“.

To se ob sebi vé da uganja to le na tihoma, kedar ga nihče ne vidi, razen kacega, ki je socius dolorum. Večih filistrov res ni, kakor nekteri naših uradnikov, ki vidijo da se strašanska pošast, slovensko ura dovanje vendar le bliža in bliža, pa še zdaj nehoté, da bi kako slovnicu, staro ali novo v roko vzeli, ali kje kako vrsto slovenskega brali. Drugi so pametnej. G. Janežič, profesor v Celovci, ki je svojo izvrstno slovnicu izdal, mi bo priča, da je res. On se morda čudi, da se njegova slovnicu širi in prodaja. Nu, jaz mu povem, da jo pametnej med našimi nemškutarskimi uradniki kupujejo in s solznim očesom skrivaj ogledujejo. Ti nam včas tudi kako sloven-

se je ž njim tudi postopalo. Če se zadnji čas hrumeči dogodki v Pragi in ostreje izražene opozicijske misli v deželnem zboru lvovskem ona vprašanje zopet oživile, ne more to prizadevati nikakoršnega resnega strahu. Ravno to je namreč dokaz, da se je ustava dovolj močno skazala in dokazala, da je neplodna politika pasivnega upora. In iz tega se daje na dalje sklepati, da ima ustava tudi zadosti notrajne moči ono opozicijo pomiriti kedar se bo hotela postaviti na stališče pozitivnega prava.

Protivladne težnje cerkvene stranke so v istini obžalovanja vredna prikazen, katero odpraviti je ces. vlade resna dolžnost. Upati je tudi, da zmernost in pomirljivost vlade ne bo brez upliva na razdvoj, čegar strasti gotovo ni zakrivila vlada.

Bilo bi toliko kakor ne hoteti spoznati dejanskih razmer, ko bi se skušalo tajiti, da stranke, ki se borujejo proti ustavi, to leto niso prav nič izgubile svoje gibčnosti in črta v tej zadevi. To pa se sme zopet reči, da nobena teh strank ni postala močnejša in imenitnejša, dasiravno je gibanje teh strank iz tujih dežel mnogo podpore dobivalo — in morebiti ravno zato niso postale močnejše, ker so imele to zunajno zaslonbo. Reforme na cerkvenem polju so se vkljub vsem oviram, ki so izhajale iz duševne razdraženosti, mnogo mirneje dognale, nego so pričakovali njih prijatelji ali pa tudi sovražniki; avtonomne težnje s tem, da so svoje programe še ostreje naredile, niso povekšale zaupanja, da bi se kedaj popolnoma dosegle; in narodne agitacije so se tako prenapele, da je bilo celo narodnjakom koristno stati pod vladnim zaščitom. Vse to še le izbuja zaupanje, čem bode živalnejši ustavni razvoj, čem jasneje bo vlada kazala, da se ima ustava na vse strani uresničiti, tem preje bo vladi mogoče uporne elemente sprijazniti z ustavo in dokazati, da ustava ni za to, da bi imela vso moč ena stranka ali narodnost v rokah, ampak da ima biti ustava skupni paladij domoljubja, postavnosti, rednosti in napredka. Zatorej se ne sme tudi najmanjše dvomiti, da je nepremisljiv sklep našega vzvišenega vladarja, da se smejo in morejo najvišja načela uprave našega cesarstva samo iz ustave izpeljavati in da krona nikdar ne bo pritegnila težnjam, ki so obrnene proti ustavnemu pravu v Avstriji. Pod zaščitom krone in pa podpirana po pravni in politični svesti večine avstrijskih narodov, napreduje ustava morebiti počasno, vendar pa napreduje neprestano in krepko, da se bo končno splošno priznala in v rabo vzela. Če nima preteklo leto v tem obziru zapisanega nobenega nazadka, ampak prav imenitne napredke v izvrševanju najvišjega državnega načela, sme se trditi, da je to posebno vesel dogodek.

Kdor hoče naše razmere nepristransko soditi, ne sme soditi po trenutku in njegovih prigodbah, tudi ne po tem, kakor dnevni tisk marsikterokrat dogodke prav površno in sovražno sodi; on mora soditi vrednost tega, kar se je doseglo po težavah, katere je bilo premagati, in po tem tudi soditi, kaj še le sme prihodnost od sedajnosti pričakovati. Da so se finance in kredit odločno izboljšale, da se je kupčija in obrtnija tako krasno povzdignila, to so dognane stvari, o katerih se je tudi s početka samilo; in ne da se tajiti, da imamo vse to zahvaliti zaupanju, katero je imel trgujoči svet do ustavnih razmer in katero se mu izbuja iz nade, da ostanajo tudi v prihodnje“.

Iz časopisja.

O Beustovi okrožnici piše „Novi Pozor“: Menda ne bo hotel nihče tajiti resnice, da samo tak državni stroj in taka sistema daje državi moč in varnost, katero vsi državni deli prostovoljno sprejemajo z iskrenim navdušenjem, ker vidijo v njej svoje koristi zavarovane, svoje najmilejše težnje in cilje izražene. In oni človek mora biti ne samo po rodu ampak tudi

sko ulogo slovensko rešijo, in kako povabilce slovensko pošljejo. Jê-mene sicer čez to slovenščino, ali rajši jo vendar le imamo, ko strašanski leseni kancelijski stil nemškega uradovanja. Celega teleta nam sicer ti dobrotniki ne hoté dati, morda za to ne, da se ne bi preobjedli, ali nekaj dlake, nekaj meha nam vendar dajejo. Dlaka in meh sta le dlaka in meh, pa vendar bolji nego nič, saj pravijo, da v veliki sili hudič še muhe žre.

Pri peči torej sedimo in tabak kadimo. Sloveč pisatelj pravi, da tisti ljudje radi in veliko kadé, ki mnogo mislijo pa brez reda. Tudi meni se tako godi. Zdaj se mi pripodi to, zdaj ono. Zopet mi ljubljansko dete nemškega srednjega spola na misel prihaja, dasi sem si ga ravno kar iz glave izbijal. Menda mi zopet na misel pride, ker sta njegova roditelja gospa vdova Inteligencija in Kapital v ozki zvezi s c. k. uradništvom.

Slišali ste, o strahovitem slovenskem coperniku, ki se je vozil v nemcem fiakarji v Ježico, kamor sta bila ona dva zakonska potovala s svojima prijateljema „Heulom“ in „Tschau-tschauom“. Ta copernik je bil tako netotesan, da se je šel pretepat ž njimi. Zakaj? To vedi hudič. Eni pravijo, da je sam nekđaj poželjive pogleda metal po Inteligenciji, vzlasti leta 1848, ko je bila še mlajša in pametnejša. Stari Kapital pak mu je mišnice v vodnjak vrgel, da bi ga bil odpravil. Zato se je hotel copernik maščevati. Bog je pa djal, maščevanje je moje in mu ni sreče daj, kar je menda že njegova volja. Temu coperniku so odrgali v boji eno „dušico“ od hlač. To dušico je kemično preiskoval Sirček iz Potoka in jo je bil celo na Dunaj v kemično prešo poslal, da bi jo alchemiral. Priromala je spet nazaj in kantor jo je ljubljanskemu detetu obesil na vrat za talisman zoper narodne uroke. Copernik pa je izgubil. Vendar dete trdi, da vé malo zanj. Boje bo pisalo, kedar doraste velik „vaterländisch“ roman pod napisom: „Fiaker Nr. 31“, oder: die geheimnisse von Laibach, schauderroman in 8 büchern“. Mi to knjigo že naprej priporočamo. Slišali smo, da je Victor Hugo že prosil za pooblaščenje prestave v francoščino.

Jurij Mlat.

po znanji zgodovine tuj v Avstriji, ki se drzne napisati, celo v okrožnici napisati, da je Ogerska kedaj dragovoljno in iskreno priznala dualizem, da je v njem srečno in zadovoljno živela, to je da dualizem podpre močno in proti vsaki nevarnosti zavarovano monarhijo. Mi pa znamo, da je bilo treba vse nemške moči, kolikor so je mogli zbrati nemški cesarji iz rodú habsburškega, predno se je Ogerska privadila dualizmu, in se to ni bilo kos izbrisati prestarih tradicij in spominov, še to ni moglo zabraniti dogodkov leta 1848, kateri so izraz in delo vekovite, siloma zatrite, a nikdar ne izumrle težnje ogerskega naroda. In pa kolikor se tudi dandenes priluzuje Ogrom, kolikor moči se jim tudi daje v monarhiji, moči in upliva toliko, da se čuti nemški živelj že razžaljen in nezadovoljen, kar kaže neplodnost dualizma — vse to ne more zabraniti, da bi Deak in organi njegovih političnih načel ne imenovali dualizem prehodni most na lepše obali, v srečnejše stanje, kjer jih čaka in se sveti nepozabljivi čisti uzor Ogerske. V takih okoliščinah pisati, da je dualizem izhodišče državne prihodnosti, dokazuje zaupljivost, ktera res se presega sasko nedolžnost. — Gledé historične podlage pravi: Ali je zgodovina absolutni regulator narodnim razmeram in osodi, da bi se preteklo nikdar ne smelo spremeniti ali odpraviti, da se mora kasirati vsaka prihodnost? Ali dela zgodovina državam državne sisteme, ali se godi raje nasprotno? Ako je zgodovina zanesljiva učiteljica, kar je njena neprecenljiva zasluga, potem se more iz nje učiti, da zgodovinska nepremekljivost ni naravno stanje niti naloga človečanstva, ampak da narodi po svojih razvitih in spoznanih potrebah stvarjajo in prenavljajo države in državne sisteme, ki imajo služiti njihovim ciljem in njihovim nameram, a nimajo se narodov namere vklepati v jarem nekake sisteme, zato ker je ta sistema že nekđaj bila. In če je tudi svet jel od belegorske bitke pribrajati zapadne avstrijske dežele v posebno in ogerske zopet v posebno skupino monarhije, vendar se od te bitke ne pričinja zgodovina avstrijska. Državniki nimajo pravice izbrati si njim najprijetnejši moment v življenju naroda, da na njem zidajo svoje državniške poskušnje. Če je morala moč českega naroda, zlomljena na Beli gori, prenašati vse atentate nemških državnikov na državno pravo česko, imajo vendar le narodi neizbrisljivo pravico do preporoda in razvitika svoje moči, da se vzdignejo iz žalostnega stanja, v katero so pali po nesreči enega dne, imajo neizbrisljivo pravico nadaljevati svojo osodo ravno tam, kjer je počila njih sreča, kjer se je vstavljal narodni razvoj njih zgodovine. Ali more kdo tajiti preporod naroda českega, ali more dosledno tudi tajiti njegovo pravo do državnega življenja? In kar smo rekli o Česki, še v večineri velja o Hrvaški, kateri Ogerska ni prizadela nikdar belegorske bitke, kateri torej državno pravo tudi s zadnjim razlogom z mečem in zmago ni presekano. Da so naši predniki iz nebrige in lahkoumnosti zapravili pravo za pravom, ne more nas, njih prebujene in narodne svesti navzete sinove ovirati, da nazaj dobimo, kar je brez naše krivnje a na našo škodo propalo. Vprašanje je le, ali imajo narodi dovolj svesti o svojem pravu, ali imajo potem dovolj moči, da si svojo pravo obvarujejo, potem pa imajo tudi to pravo, da v historiji list preobrnejo . . .

Svoj vspeh pripisuje drž. kancelar notrajni moči svoje ustave in sisteme, kar je pa krivo, ker vsako dete v monarhiji vé, da nova ustava vzdržuje v Hrvaški najodličnejši absolutizem, v Česki izjemno stanje, v Galiciji goljufive nade na znana važnovrstna obetanja, o katerih je znano, da kedar se pokažejo v svoji pravi obliki, bo treba tudi v Galiciji ustavnost z vojaki braniti — — — Eno resnico pa vendar moramo priznati v okrožnici državnega kancelara, da mu je dozđaj srečno obveljalo z stari avstrijskim načelom: divide et impera, razdrobiti opozicijo slovanskega življenja, kar dela našo slabost. Vsak slovanski narod se trudi in bori za svoje partikularne interese, in to po pravici drž. kancelar proglašuje kot triumf svoje sisteme.

Na ono polje, kjer yidi drž. kancelar iz tujih dežel dohajajočo hrano slovanskemu narodnemu gibanju, mu ne bomo sledili. Ne smeli bi tajiti, da te hrane sploh ni, vendar pa je tako duhovne in zračne narave, da je ni moč z materijalnimi očmi gledati, niti z bajoneti kontrolirati. Na krilih vetra se širi od enega duha do drugega, od enega srca do drugega; njen začetek pa pada v oni čas, ko je božja previdnost razširila slovansko mater v istem številu, kakor je peska ob morji.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 25. novembra. A. [Izv. dop.] (Iz naše čitalnice; dramatično društvo.) V nedeljo je bila v naši čitalnici dobrodelna beseda, ktere donesek je namenjen za napravo zimskega oblačila ubogim šolskim otrokom. Vršila se je okrog in okrog prav izvrstno in dosegla svoj namen, kajti ostalo bode okoli 200 gl. blagodejnemu namenu. Nastopile so razun dveh gospodičin tudi tri rodoljubne gospe, med temi dve, prvič na čitalničnem odru ter sijajno pokazale vse ne le svojo dobro voljo, timveč tudi svoje lepe zmožnosti prav izdatno pripomoči pri enacih besedah. Kakor se je izvrstno vršil prvi del besede in je posebno ganil poslušalce prolog, ktere ga je zložila in po izvorniku poslovenjenega govorila gospa Schollmaierjeva, tako je igra dramatičnega društva „Zakonske nadloge“ v dveh delih bila predstavljena prav gladko in tako lepo se prikladala celoti.

Ponosna more biti čitalnica, da ima tako deklamovalko kakoršno se nam je pokazala gospa Schollmaierjeva, vredno pa ste se jej pridružili gospodična Evgenija Frölihova in iz „Tičnika“ dobro znana sestra Roza, zdaj gospá Sovanova.

Dramatično društvo mora si čestitati, kajti pokazalo je zopet ta večer dve novi moči, gospodično Horak-ovo in gospo Kleer-ovo, ki ste si z izvrstno izpeljavo svojih nalog v hipu pridobili živo pohvalo vsega občinstva. Gospoda Tisen Ivan in Žagar Dragotin pa stá tudi tako dobro se vedla, da sme društvo res veselo biti na take predstave. Štirinajst dni poprej bila je prva beseda čitalnična, pri kateri je igralo dramatično društvo že znano igro „Do-

mači prepričani in je na novo nastopila, ter se prav dobro obnesla gospodična P. Druga čitalnična beseda je 6. decembra na spomin Preširnovega rojstnega dne, pri kateri bode dramatično društvo predstavljalo „Krst pri Savici“. Silvestra večer je kakor vsako leto velika veselica, ki utegne letos posebno zanimiva postati in preseči vse dosedanje. Predstavljal se bode med drugim komična opereta „Kralj Vondra XXVI.“ v 3 djanjih, Meseca decembra to je 20. napravi dramatično društvo še eno predstavo z vstopnino. Predstavljal se bode igra „Ženin od gladi“ in komična prizora „Advokata“ (z petjem) in „Gospod režiser“. Namenjena predstava v mesecu novembru odpadla je zaradi blagodejne besede, pri kateri se je društvo tudi vdeležilo. Po novem letu pa se nadejamo še veselejšega gibanja dramatičnega društva, kteremu čedalje bolj narašča število dobrih predstavljajočih moči. Naj bi enako bilo tudi z podporniki!

V Ljutomeru, 23. nov. [Izv. dop.] Naša čitalnica je imenovala v seji 7. novembra soglasno za svoje častne ude gospode dr. Vošnjaka, Ivana Žuža, B. Raiča in dr. Lavriča zaradi njih obče znanih zaslug za povzdigo in napredek naše narodnosti, posebno pa zavoljo njih energičnega delovanja pri izbujanju in vodenju slov. taborov. G. Herman je že od 21. marca naš časten člen, ravno tako preuzvišeni škof J. J. Strossmajer. Bila je naša čitalnica v početku svojega delovanja, kakor vsaka druga jako zadolžena. V tej nepriliki nam je kakor skoraj pri vseh družih slov. čitalnicah prvi rodoljub na slov. jugu iz Dijakova priskočil in nam z enim stotinjakom pod pazho segel. Odbor se mu je jako živo za ta velikodušni čin zahvalil, katero zahvalnico je škof sam „Pozoru“ poslal, da jo je na prvi strani natisnil. Tu pa prosimo, da bi tudi vsi drugi slov. listi blagovolili prijavit to velikodušno djanje jugoslovanskega mecena, da celi naš narod izve, da se prva zvezda na obnebi jugoslovanskega rodoljubja vsak dan tem bolj sveti, čem bolj jo magjaroni grdiijo in nanjo kajajo. — — — Naši rodoljubi si zdaj naj bolj prizadevajo narod našega okraja na to nagovoriti, da bi se 29 občin našega okraja v 3 velike zedinilo, kterih bi imela vsaka 3—400 duš, zdaj jih ima komaj vsaka 3—400. Zdaj je vsaka samouprava iluzorna, kajti nobena občina nima sredstev, da bi si mogla ob svojem izobraženega tajnika držati. Ako se nam pa enkrat tri velike občine (pri sv. Križi, v Malinedelji in v okolici ljutomerski) ustrojijo, bodo se napravile prave občinske uradnije, kjer bode naš jezik izključivo kraljeval. Potem bo beseda „samouprava“ tudi praktičen pomen dobila, in potem bodo tudi primorane vse c. k. uradnije s srenjami samo slovenski občiti. S tem mislimo nemškutar-skemu precepu naj boljše in najhitrejše zagozdo v srce zabiti. Priporočamo to tudi vsem drugim malim občinam na Štajerskem, kajti ako imamo vso deželo za narodnimi občinskimi uradi prepreženo, imamo naj trdnješi fundament za vse prihodnje zgrade. Ako imamo povsod izobražene narodne občinske tajnike, ostanejo vsi nemškutarski napadi odzgor, bodi si iz uradnij, bodi si iz renegatskih mest in trgov, le bob ob steno.

Is Koroškega. [Izv. dop.] Vprašate zakaj je tako mlačno, zakaj se ne sliči nič gibanja med nami. Odgovor je ta: izobraženja ni, šole slabe, nenarodne, od nikoder pogumnega začetka. Naši župani ne znajo ni nemško ni slovensko pisati, eni še brati ne. Uradniki ne znajo slovenski. Smešno in žalostno je tudi poslušati, kako gospod uradnik ljudstvo sprašuje, in se ne umeta. Ni še dolgo, kar sem slišal c. kr. okrajnega sodnika in c. kr. okrajnega zdravnika priče spraševati, pa oba skupaj nista vedela, kaj pomeni „maslo“, po slovenski. Pri onem c. kr. zdravniku Slovenec ne more svojih holecen potožiti, temuž zdravnikovi dekli mora pripovedovati kje in kaj ga boli. Dekla potem doktorju razklada: To vam je za zdravje skrbljivo! — Naš vrli dr. Pavlič, advokat, uraduje nekoliko slovenski in uradnikom s tem strašno glave beli. On je edini v velikovskom okraji med javno za narod poslušajočimi, ki stori vsaj nekaj za slovenščino. Kar se tacih naših uradnikov tiče, kakor sem omenil, pravim, da bi se lahko naučili slovenski. Kolikor pa se ne morejo, niso oni krivi, da more ljudstvo trpeti pod neumljenjem, temuž tisti gospodje, ki so jih sem poslali in nečejo videti potrebe, ki je naravna.

V Pragi 23. nov. F. T. [Izv. dop.] O bajonetih, preiskavah, paragrafih globah in ječi, o policiji in drugih lepih nasledkih izjemnega stanja, dovolj Vam piše Vaš redni dopisovatelj, tako da smem jaz tem bolj ostati v svojih študentskih krogih, ker naj se po teoriji naših „izkušnih“ politikarjev mladina bi ne vtikala v politiko, in če bi politiko tudi le opazovala in tam morebiti zastokala, ker tudi mladino zaboli. Iz svojih krogov pa Vam morem le vesele reči naznanjati, vzlasti o študentskem društvu „akademický čtenarski spolek“, čegar odborovo poročilo o delavnosti proteklega leta mi je kot udu ravno denes v roke prišlo. Ker je mene kot Slovenca zelo zanimalo, mislil sem si, da bi znabiti tudi mojim rojakom posebno pa „tovarišem študentom“ slovenskim po volji bilo, nekoliko izvedeti, kako česki študentje napredujejo. Da se tukaj študentje kakor „nada naroda“ bolj spoštujejo in ne prezirajo kakor pri nas doma, da imajo česki voditelji kaj boljšega delati, nego premišljevat, „koliko mladinskih življenj zadostuje za pol moža“, temu je priča to, da šteje akadem. bralno društvo več narodnih učejakov in veljakov med svoje ude. Tako berem v imeniku slavna imena: dr. F. Palacky, Rieger, Purkijne in dr. Tudi naš občno spoštovani g. dr. Vošnjak je v tem čestitljivem krogu. — Vseh udov vkup ima društvo po sporočilu 952 in sicer 25 častnih, 35 ustanovnih, 33 podpornih in 859 rednih (dijake viših šol). Čistega imetja ima 3963 gl. 87½ kr., in sicer 285 gl. 93½ kr. gotovega denarja in drugo v raznih papirjih; potem knjige, kterih ni manj kakor 14.000 zvezkov, hišno orodje itd.

Vse premoženje je cenjeno na 16.191 gl. 57 kr. Časopisov ima društvo 170, in sicer 87 različnih znanosti, 31 lepoznavskih in 52 političnih; po jeziku jih je 81 slovanskih, 82 nemških, 4 francoski in 3 laški. Med temi jih društvo nekaj popolnoma plača, nekaj jih dobiva za polovico cene in nekaj je darovanih. Društvo ima 8 sob, in sicer 3 za čitalnice, 2 za knjižnico, eno za učenje, (v tej je zbirka naravoslovska), eno za odbor in eno, kjer se spravlja potrebno orodje.

Tako je preskerbljena dijaška mladina z vsemi pripomočki, kar jej jih je potreba v duševnem obziru. In da rabijo dijaki te pripomočke, priča nam da se v preteklem letu izposodilo iz knjižnice 10.298 knjig, in da so od 8. zjutraj do osmih zvečer sobe prenapolnjene.

To naj bo za dokaz marljivosti českih dijakov, o kateri je obsirneje pisal g. dr. Vošnjak v Vašem listu.

London, 18. novembra. [Izv. dop.] V ustavnih državah pač ne more biti važnejih prilik, kakor so volitve, pri kterih si narod in država izbira svojim željam in tirjatvam besednike, svoji sreči, svojemu blagostanju obče zastopnike, pri kterih si voli svojo vlado. Tedajni teden so in bodo za Angležko pomenljivi dnevi: mnogo imajo odločiti, po njih se bode reševalo več starih nalog in razlogov že več stoletij zavozlanih, velike je torej važnosti, kako se izido volitve Veliki Britaniji, pa pomenljivi menda bodo tudi celi Evropi. Kakor sem že večkrat omenil, nasprotujeta si dve stranki Whigs in Tories, kakor ogenj in voda; dolgo že se je pripravljalo na obeh straneh za boj, zdaj je došel čas za odločno bitvo, od ktere je res mnogo odvisno. Odločiti se ima po sedanjih volitvah, kdo bode vladal ali konservativci ali liberalci, bode li vrhovnik Disraeli ali Gladstone. Na tem je mnogo ležeče, težnje ali politika teh strank je zelo različna, tako gledé domačih kakor zunajnih zadev. Odločiti se ima ali bode na Irskem državna cerkev obveljala kot vladarica ali ne, ali bode nastopila Angležka vlada novi pot sprijazniti se z nesrečnim narodom Irskim po poštenih in pravičnih prizadevah, ali ga bode mirila kakor dozdaj s železno roko, vedno pošiljaje v deželo in na morske obali surovo vojsko kot „angela miru“! Vsega tega se bodo nasledki volitve primerno prav veliko tikali.

Irška cerkev, Disraeli in Gladstone, to je sicer zdaj bojni glas obeh strankama; a da si je Irsko vprašanje zdaj v prvi vrsti, vendar je misliti da potem ko pade državna cerkev kot vladajoča in edino „priviligirana“ v Irlandiji, bode tudi anglikanska cerkev v Angliji na pesek se postavila, ktereja jej bodo kmalo nemirni valovi spodrinili, da se zruši enako svoji Irski sestri. Za vsem tem pa še tiči mnogo drugih vprašanj in nalog, ktere so si Whigs v svojem programu reševati naložili. Ima se preurediti in zboljšati cela sistema ljudske odgoje, kar bode gotovo velikega pomena Angležki in Irski, pa tudi onim, ki se bi v tem obziru naj od Angležev učili. Tretja glavná naloga angležkim liberalcem pa so finančne zadeve, ker proti slabemu gospodarstvu Torijev hudo protestirajo, posebno, Gladstone, ki je menda največi izvedenec v finančnih zadevah, kar takšnih mož Evropa pozna. Znamenito je nadalje vprašanje, katero vendar še bolj za črnimi oblaki tiči, pa s katero bode gotovo John Bright z vso silo izgrmel, ko mu prva prilžnost doide, namreč zemeljno posestniško vprašanje na Irskem. Kedar to na oder pride bode gotovo še mnogo večega pomena, nego so sedajne cerkvene homatije. Več o tem vendar nameravam v kterem prihodnjih listov omeniti.

Kar se volitev tiče so do denes liberalci bili vedno v veliki večini, njih zmaga je gotova vkljub vsem prizadevam konservativne stranke, ktera bode v veliki manjšini in tako v kratkem pade sedanje ministerstvo.

Politični razgled.

Brambovska komisija gosposke zbornice priporoča, naj se brambovska postava brez spremembe sprejme po sklepah poslanske zbornice, češ da je spoznala, da so resnične in opravičene vladne trjate o nujnosti te postave. — Potem pride postava še v ogerski zbor, kjer bo gotovo potrjena. Iz Dunaja se je od strani državnega vojnega ministerstva v Gradcu povprašalo, koliko vojnih montur je v magazinih založeno in če se dade tiste, ki so bile že rabljene, še rabiti v kaki vojski.

Iz delegacij se sliši, da je žugal državni vojni minister s svojim odstopom, ko bi se mu njegov proračun tako skrajšal, kakor hoče to storiti odbor. Da se dá na Dunaji s takim žuganjem marsikaj doseči, videli smo pri brambovski postavi.

„Wien. Ztg.“ razglašala nekoliko diplomatičnih imenovanj, važnejše je ono grofa Trauttmansdorffia za izvanrednega poslanca v Rimu. Dosedanji avstrijski poslovnik Ottenfels ostane le toliko časa v Rimu, da se bo novi poslanec nekoliko podučil v naj potrebnjših zadevah.

Eden moravskih listov hoče vedeti, da bo posadno stanje na Česke me nehalo prve dni decembra meseca, ker je neki ugodno poročala c. k. namestnija praška. Zanesljiv do zdaj ni še ta glas.

Pravijo, da se bodo napravili v Pragi, Lvovu in Zagrebu francoski konsulati.

Kakor smo že pravili, bil je novostražički okrajni zastop na Česke me že drugoč gfa. Clam-Martiniča za svojega predsednika izbral. Zastopništvo je pri zadnji volitvi prosilo nazočnega vladnega zastopnika, naj naznani Nj. vel. razloge ponovljene volitve, da se pokaže, da niso bile opozicijonalne misli ampak prepričanje o brezkončni postavnosti voljenega merodajno. Ob enem je naprosil vladnega zastopnika, naj bi predložil najvišemu prestolu prošnjo, naj bi se potrdila volitev, da bi bilo zastopništvu magoče pod vodstvom grofa Cl. M. delati zastopanemu okraju na korist in čast. Na to prošnjo je okrajno glavarstvo s tem odgovorilo, da je zastop razpustilo, prošnje pa ni Nj. vel. predložilo!

„N. W. Tgbl.“ ve pripovedovati, da si v Pešti prizadevajo pričeti neke dogovore zaradi pomirjenja s Česko. K dogovorom bi se imel kot zastopnik českih Nemcev pozvati dr. Fischhof, izmed Čehov dr. Palacky, razen teh še dr. Smolka. Podlaga dogovorom bi bila kromeriška ustava. Imenovani časnik prav živo priporoča pomirje in pravi, da mora postati Avstrija monarhična Švicea; kar je toliko, kakor da se imajo vsem narodom izpolniti njih narodne težnje. Oni list že tudi ve, da bi bili zdaj Čehi zadovoljni z dvorno kancelarijo in dvornim kancelarom. — Reč je na 4 strani sumljiva: 1. Gledé podlage, ker od sedanjih ministrov ni verjeti, da bi se vrnili na kromeriško ustavo; 2. ker ni verjetno, da bi Čehi zapustili svoj trdni pro-

gram, 3. ker sedanje ministerstvo že po svoji preteklosti ni posebno prikladno za take pomirjačoe dogovore; in 4. ker so pričeli nemški listi svoje razgovore o tej stvari s tem, da zopet pogrevajo svoje psovalke proti dr. Riegerju in Palackemu, brez katerih pa kakor reči na Českem zdaj stoji, na pomirje misliti, je najmenj absolutna slepota.

V peštanskem državnem zboru, so hrvaške magjarske poslance s živalnimi klici pozdravili. Vakanovič je govoril hrvaški odgovor (menda stenam). Potem je oglašil se Žuvič magjarski in povedal svoje veselje, da se je stara zveza zopet ponovila in je djal, da bodo hrvaški poslanci vedno borili se za pravico, red in enoto krone sv. Štefana. (Viharni, dolgotrajni klici.) Deak nasvetuje naj Hrvatje precej volijo svoje ude v delegacijo. Zvoljeni so: Šuhaj, Žuvič, Bedeković in Pejačević. — Erdeljski poslanec je naznanil nasvet, naj se skliče erdeljski deželni zbor za uredjenje zveze med Ogersko in Erdeljskim. Hrvatje so bili tudi v delegaciji po prezidentu Somsiču slovesno pozdravljeni. — Tu je Zsedenyi vprašal državnega kancelarja barona Beusta, kaj se je storilo in kaj se ima storiti nasproti Romaniji, da se varuje čast cesarstva in svetovni mir.

„Wand.“ piše iz Pešte, da se je med večino ogerskega državnega zbora vnel precej resen razvoj. Napravila se neki posebna stranka, ki bi v nekaterih vprašanjih ne hotela glasovati z ministerstvom; tudi Deak bo neki tej novi stranki pristopil, ki si bo potem napravila svoj časopis in bi bržko ne glasovala z zmernejšimi levicjaki.

Peštanski službeni listi so trdili, da ni res, da bi se imel Bedeković imenovati za hrvaškega ministra, ker se v tej zadevi Nj. vel. cesarju še ni ničesar nasvetovalo, vendar pa je že v nekaterih dneh imenovanje tega ministra pričakovati. „N. fr. P.“ pa vendar še trdi, da bo Bedeković minister in da ima Pejačević, kteremu hočejo drugi ministersko čast prigovoriti le malo upanja. Ravno temu listu se po sklenenem deželnem zboru piše, da je le prav malo hrvaških poslancev v državnem zboru ogerskem zmožnih ogerskega jezika. Pri pravih poslancih bi bila to velika sitnost in neprilichnost, pri uradnikih pa, ki glasujejo za vse, kar hoče ministerstvo, ne bo imela ta jezikova pomanjkljivost nobenega pomena, če se bo „zastopnikom trojedne kraljevine“ le vselej o pravem času od ministerske strani znamenje dalo, da jim je treba „na blagor očetnjave“ za vlado glasovati, torej vzdigniti se s sedeža. Radovedni smo le, kaj bodo ti poslanci o svojem delovanju doma pripovedovali, če ne bodo nikdar vedeli, o čem se v zboru govori in glasuje. Morebiti se jim kedaj primeri, da bodo še le drugo jutro iz časnikov izvedeli, kaj so vse potrdili prejšnji dan. Risum . . . ?

Ogerska vlada je naznanila Deakovemu shodišču da bo predložila zboru nasvet, naj bi v prihodnje veljali mandati poslancev pet let namestu treh. Deakovo shodišče je ministerski nasvet zavrglo.

Brati je, da je ruska vlada še enkrat na Dunaji jela zato delati, da se napravi v Lvovu ruski konsulat in je prav verjetno, da jej takrat njeno prizadevanje srečno izide. Pravijo, da pride sedanji ruski konsul v Brodiju na Gališko. Da tega oficijelnega ruskega gosta na Dunaji ne bodo nikdar prav veseli, je več kakor verjetno.

Prijateljske razmere med Rusijo in severno Ameriko menda tudi pod novim predsednikom Grantom ne bodo nehale. „Rus. Kor.“ v tem smislu govori o Grantovi zmagi pri volitvi in čestita severni Ameriki zaradi njenega predsednika. Da vsaj za zdaj še ni pretrgana solidarnost med tema državama, kaže se iz njih solidarnega postopanja v Carigradu, o katerem nam telegraf poroča. Tam je namreč ruski poslanec Ignatjev izročil vladi pismo, o katerem se je pritožil, da so se ruski podložniki zaradi znane urote tako svojevoljno v zapor deli; tako je tudi ameriški poslanec protestoval proti temu, da so se ameriški državljani zapri.

Iz Rima se piše „A. A. Ztg.“ da se vreduje nek nov konkordat z Avstrijo. Ker dozdej o tej zadevi ni ničesar brati v rudeči knjigi, morajo dotični dogovori biti iz najnovejšega časa.

Sv. oče hoče pred vseobčim cerkvenim zborom imenovati 10 novih kardinalov.

„Patrie“ prinaša negotovo novico, da je Mazzini v Lugani vmrl. Znani italijanski agitator si je neki želel doživeti leta 1870, češ da bo do tje edinost in pa svoboda italijanska gotova. Če je novica „Patr.“ resnična, ni se mu torej spolnila zadnja želja, ali se izpolni drugo njegovo upanje, tudi ni še gotovo.

V Franciji se neki prav pridno dela za svobodo. Vlada je neki že pripravila za prihodnji senat 3 dekrete, katerih prvi ima prepovedati vse razgovore o ustavi in o drugem decembru, drugi ima skrbeti, da se sodniško obravnavanje ne bo preveč razvedalo in tretji skrbeti, da bi bilo skoraj nemogoče napravljati zbere. — Taki dekreti bi bili še kje drugje posnemanja vredni, gotova nesvoboda je namreč zmerom bolj varna nego dvomljiva negotova svoboda. — Pri vsem tem pa imamo vendar oznaniti dogodek iz Francije, kakoršnega še ni doživel svet, kar je Napoleon ljudska volja francoska. Policijska sodnja ni obtoženca krivega spoznala v politični pravdi. „Indep. d. Centre“, ki je dobil tožbo, ker je razglasil povabilo za Baudinov spominek spoznan je za nedolžnega. Razlogi te razzodbe so neki zelo obširno razpeljani, a dozdej tu še neznan.

Našlo se je zdaj, kakor piše pariška „La France“ vprašanje, v kterem so razen Rusije zložne vse evropske vlade; ena kakor druga namreč — vsaj na javnem papirju — obsojuje politiko romanskega ministra Bratiana. Vbogi Bratiano!

V Parizu je te dni umrl odvetnik Berryer, veliki, junaški in izgovorni zagovornik zmaganih strank.

Iz Anglije se poroča o resnih nemirih.

Španjski minister notrajnih zadev je razglasil dekret, kteri daje pravico javno se zbirati in napravljati društva, samo da poprej krajnim oblastnjam naznanijo svoja pravila in da niso nobeni zunajni deželi odvisna.

Razne stvari.

* (Beseda mariborske čitalnice) v nedeljo 22. t. m. je bila zbrala v svojih prostorih nenavadno veliko število udeleževalcev. Lep veneč plesoradih gospé in gospodičin je bil kriv, da se je veselica podaljšala do pozne noči. Peveci so se vrlo skazali. Beseda se je začela z govorom: „o nekterih stavkih mednarodnega prava“.

* (Oznanilo.) V dvorani narodne čitalnice celjske so meseca decembra 1868 sledeče zabave: 2. dec. tih večer v spomin dr. Preširna, 20. dec. gledišna veseloigra „Trip“, 27. dec. glavna skupščina, 31. dec. tih večer in srečkanje na korist blagajnice. Začetek glavne skupščine in prodaja časopisov je ob 6. uri, drugih veselice ob 7 1/2 uri zvečer. Pri prvi veselici 2. dec. se bo tudi zaradi streljanja z puščicami na tarčo pogovarjalo. V Celji stanujoči, ki niso v čitalnico vpisani naj se ne upeljejo. Veselice in plesi po novem letu se bodo v posebnih listih oznanili.

V čitalnici Celjski 21. nov. 1868.

Odbor.

* (V narodni čitalnici v slovenski Bistrici) bo v nedeljo, 29. dec. ob 5. zvečer prvi občni zbor, pri kterem se bo volil predsednik in odbor čitalnice. Po volitvi bo petje in tombola. K ti prvi narodni veselici v našem mestu vabi rodoljube.

Slov. Bistrica 15. novembra 1868.

Začasni odbor.

* (Iz goriske čitalnice) poroča „Dom.“: Popravki v pravilih so ti-le: Tisti udje, ki se vdeležujejo plesov, bodo plačali po 16 gld., tisti, kteri hodijo samo časnike čitat in se vdeležujejo samih veselice brez plesa, bodo plačevali po 12 gld. na leto. Vsak novostopnik se zaveže za eno leto. — Kdor hoče vstopiti, mora naznaniti odstop tri mesece pred začetkom občnega društvenega leta (ktero teče od 1. jan. do konca decembra), torej naj pozneje meseca septembra. — Novo stanovanje s prosto dvorano, ki se društvu ponuja, je v grof Strassoldo-vev poslopji na trgn sv. Antona, kjer je nekdanja pregnana kraljeva rodovina francoska stanovala. — Novi odbor je sestavljen tako-le: Gg. Ant Klodič, gim. profesor, predsednik; Andr. Jeglič, dež. računarije vodja, denarnicar. Odborniki: gg. Mat. Lazar, gimn. prof.; Franc Hafner, gimn. prof.; Andr. Marušič vrednik „Dom.“; Ernest Klavžar, deželni uradnik; dr. Tonkli; Ant. Hribar, norm. uč.; in naš veteran A. V. Toman. — Namestnika: E. Dolenc, priv. uradnik in Val. Klavžar, telegrafist.

* (Dunajski župan) dr. Zelinka je 21. t. meseca na Dunaji umrl. Bil je rojen na Moravskem, in kakor že ime kaže slovanskega rodu, kot Giskra, Blagotinšek-Kaiserfeld in več drugih velikosti, to se ve da po duhu skozi in skozi Nemeč. Zadnji čas je bil ud gosposke zbornice. Za olepšanje dunajskega mesta, za brambo meščanskih pravic in skrb za uboge (kterim na korist je odstopil po 10.000 gld. svojih letnih dohodkov kot župan in živel od svojega zasobnega imenja in zaslužka), je imel dr. Zelinka mnogo zaslug.

* (Hervat), nov časopis hrvaški, kterega izdaja g. dr. Matok pod geslom: „Svakuomu svoje, pa što komu Bog da“, izišel je po mnogih overah te dni v I. sešitu. Vlada mu ne dopušča niti vsak mesec enkrat izhajati. Zadržaj prvega sešita je: Program; U oči preuredjenja Evrope; Javno ili državno pravo Hervatah; Španjolska; Stranke v Hrvatskoj (I. Magjaroni, stranka ustavna, II. Magjarolci, Slavosrbi, Liberalci, Samostalci, Praktičnici); Prayoslovci i zakonoslovci; Razgled politike; Pisma Magjarolacah. Drugi sešit izide okolo 7. dec. Naročnina mu je za zunajne naročnike 1 gld. 20 kr.

* („Novi svet“), šaloigra v treh djanjih; spisal Anton Klodič v Gorici. To je naslov v našem listu že omenjene izvirne šaloigre, katero je g. prof. Klodič ravnokar „kot rokopis“ izdal. Kakor nam g. izdatelj v opombi sam pripoveduje, pomenja to toliko, da se igra brez njegovega dovoljenja ne sme nikjer javno predstavljati. Prav lepo tiskana in ročna knjižica se dobiva pri izdajatelju za 50 kr., pri knjigarjih bo veljala nekoliko več. Kaj več spregovorimo v kratkem.

* (Princ Don Karlos), ki se misli potezati za prosto španjsko kraljevo krono, je rojen v Ljubljani, torej po rojstvu Kranjec.

* (Za katoliško čitalnico v Ljubljani) nabirata, kakor T. B. poveduje ude gg. dr. Costa in grof Wurmbrand. Poslednji je, če se ne motimo eden „Vaterlandovec“, tedaj ne za našo narodno politiko. Potem tacev mislimo, da bo ta „leseveroin“ samo katoliški ne naroden. Dalje pa vprašamo, čemu se moči drobe. Kaj je zdanja ljubljanska čitalnica judovska ali protestantovska? Kaj niso vsi udje katoličanje?

* (Politično društvo) za slov. Štirsko se bo v kratkem osnovalo. V torek so se izdelala pravila, ki se še te dni pošljejo vladi v potrjenje. Za bistriški, št. lenarski in mariborski okraj se snuje „slovenska založnica“ po izgledu českih založnic. Tudi ta pravila so po večem že izdelana in se bodo menda tudi v kratkem poslala namestniji, da jih potrdi. Založnica bo imela svoj sedež v Mariboru. Po mariborskem izgledu jo bodo, kakor se nam piše, napravili tudi v Celji, kasneje morebiti tudi v Ptuj.

* (Deželni poslanec Kromer) je imenovan za svetnika više deželne sodnje v Gradcu. Nemškutarji se bojé, da bi Kromer vsled tega zapustil deželno zbornico.

* (Gosp. Beust okraden.) Te dni so časopisi poročali, da je ponoči prišel skrivnostnat v Beustovo spalnico in mu ukral vse njegove rede. Kakor se bere, je policija te rede že v roko dobila. Nek neznan človek jih je bil za 230 gld. pri nekem starinarju zastavil. Tatu še niso dobili.

Dunajska borza od 25. novembra.

5% metalike 58 fl. 90 kr.	Kreditne akcije 235 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 59 fl. 70	London 117 fl. 73 kr.
5% narod. posojilo 64 fl. 20 kr.	Srebro 115 fl. 75 kr.
1860 drž. posojilo 90 fl. 20 kr.	Cekini 5 fl. 53 kr.
Akcije narod. banke 686 fl. — kr.	